

بررسی عوامل مؤثر بر رشد درآمدهای مالیاتی در ایران

بهاره عقیقی^۱

۱- دانشجوی دکتری اقتصاد، دانشگاه بوعلی سینا

چکیده

در بسیاری از کشورها، مالیات مهم‌ترین منبع درآمدهای دولت را تشکیل می‌دهد و علاوه بر این، از عمده‌ترین ابزارهای سیاست‌های مالی دولت محسوب می‌شود. از دیدگاه تحلیل‌های خرد نیز مالیات‌ها دو اثر عمده‌ی تخصیصی و توزیعی دارند. بنابراین، شناخت عواملی که بر رشد درآمدهای مالیاتی تأثیر می‌گذارد، موضوع مهمی برای سیاست‌گذاران اقتصادی است. پژوهش حاضر به بررسی عوامل مؤثر بر رشد درآمدهای مالیاتی در ایران طی دوره‌ی ۱۳۵۷-۱۳۹۵ با استفاده از روش ARDL می‌پردازد. براساس نتایج بدست آمده، متغیرهای تولید ناخالص داخلی سرانه و سهم ارزش افزوده کشاورزی دارای اثر مثبت بر درآمدهای مالیاتی دولت هستند. تاثیر درجه باز بودن تجاری بر درآمدهای مالیاتی، مثبت و از معنی داری لازم برخوردار نیست و متغیر رشد جمعیت دارای تأثیر منفی و ناچیز است. همچنین سهم درآمدهای نفتی از بودجه عمومی دارای اثر منفی و معنی دار بر درآمدهای مالیاتی است. بنابراین کاهش وابستگی بودجه عمومی به نفت و افزایش سهم مالیات در آن غیرقابل اجتناب می‌باشد.

کلمات کلیدی: درآمد مالیاتی، تولید ناخالص داخلی، درآمدهای نفتی

۱. مقدمه

مالیات‌ها موضوع بحث در دهه‌های اخیر در عرصه جهانی بوده‌اند و اغلب کشورها تلاش می‌کنند تا جمع آوری مالیات را به حداکثر برسانند تا بتوانند درآمد لازم برای توسعه اقتصادی را بدون برهم زدن پایه مالیاتی افزایش دهند. شواهد بدست آمده از کشورهای مختلف جهان نشان می‌دهد که اکثر کشورها به سرمایه گذاری مستقیم خارجی و مالیات (نرخ مالیات واقعی و سیاست مالیاتی) برای افزایش درآمد مالیاتی تکیه دارند (دلوتی و تاجه^۲، ۲۰۱۳). با این حال، شواهد نشان می‌دهد که بیشتر مالیات‌هایی که می‌توانند جمع آوری شوند، به دلیل ترکیبی از مشوق های مالیاتی، گمراهی مالیاتی، فرار از

^۱ b.aghighi@yahoo.com

^۲ Deloitte and Touché